

ABA v terapii agresívneho správania u detí s autizmom na Slovensku

---

MUDr. Anna Pivovarčiová a kolektív

Akademické centrum výskumu autizmu,
FÝU LF UK, Bratislava

vyskum.autizmus@gmail.com

Aplikovaná behaviorálna analýza (ABA)

- Orientuje sa na merateľné/pozorovateľné správanie

- Určovanie vzťahu medzi prostredím a správaním-zmena správania

- Problémové správanie
  - Nepriamo (dotazníky)
  - Priame pozorovanie
  - **Funkčná analýza**

ABA projekt: agresia a PAS (júl 2013)

(podporené grantom APVV-0254-11)

- Mgr. Zuzana Maštenová (ABA terapia, SR)
- prof. F.C. Mace, PhD.(ABA terapia, Florida)
- MUDr. Silvia Hnilicová (FYU LF UK)
- MUDr. Anna Pivovarčiová (FYU LF UK)
- Mgr. Veronika Pospíšilová (Andreas, Bratislava)
- Mgr. Jana Čajágiová (DSS prof. Matulaya, Bratislava)

Diagnostika a liečba agresie u detí s autizmom (pacient: 5 ročný chlapec, agresia, autizmus)

- Klinické interview s rodičmi
- Funkčná analýza
- Návrh liečby
- Úvodná implementácia liečby
- Pokračovanie v zariadení, ktoré dieťa navštevuje

Klinické interview s rodičmi

- Psychologický rozhovor- vývin dieťaťa, súčasné problémy (ich podrobný rozbor- frekvencia, intenzita, možné príčiny), stanovovanie vhodných posilnení („odmien“)

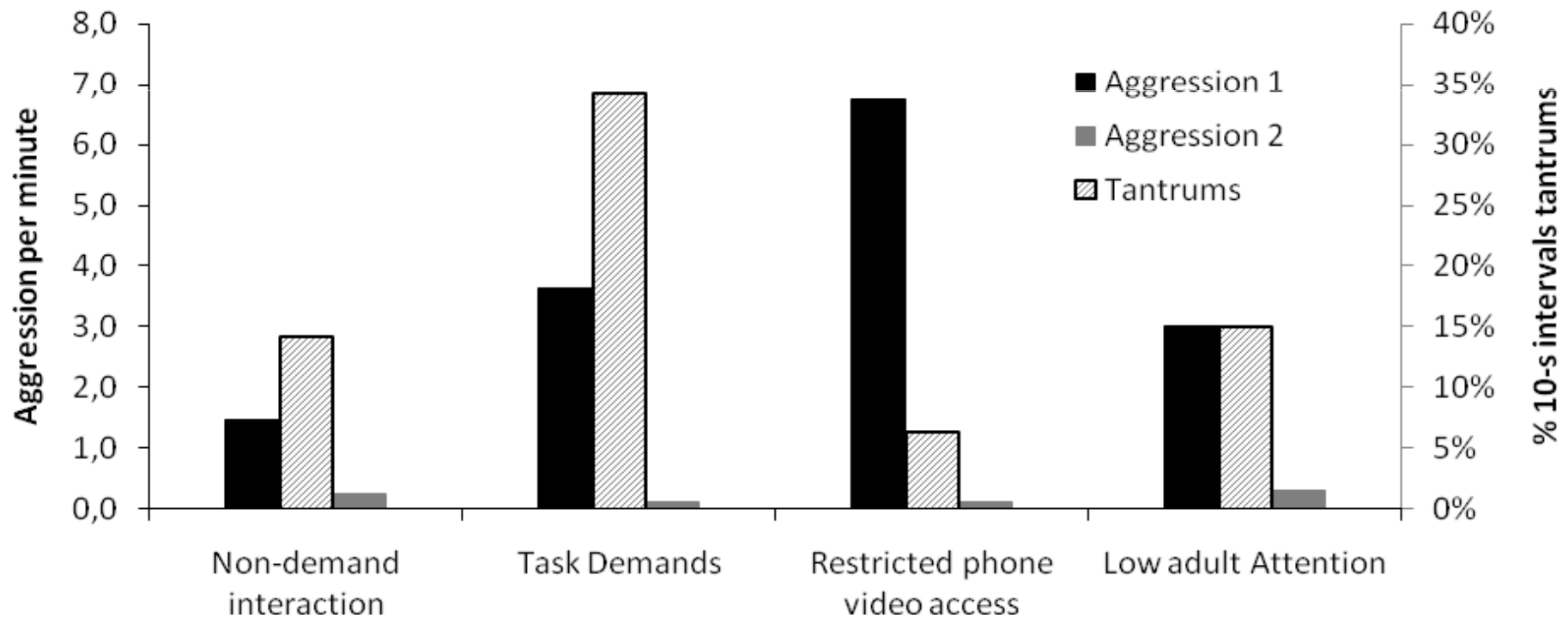
Správanie	Operatívna definícia	frekvencia	Trend
Agresia Typ 1	Údery s otvorenou rukou a kopanie druhých Tento druh agresie sa vyskytuje s afektom smútku (smutné oči), plačom a sťažovaním sa na bolesť	6 krát/deň až 2-3 krát/ týždeň 30- 60min trvanie	Zhoršuje sa
Agresia Typ 2	Údery s otvorenou rukou, kopanie iných, headbutts (údery hlavou dozadu) a hryzenie, ktoré poraní kožu. Tento druh agresie je vysokej intenzity, explozívny/výbušný a vyskytuje sa spolu so zúrivosťou.	3-8krát/deň 10 s- 30 min trvanie	Zhoršuje sa
Záchvaty	Kričanie, hlasný plač, hádzanie predmetov a poškodzovanie zariadenia. Vyskytuje sa s agresívnym správaním a afektom hnevu.	10-15 krát/ deň	Zhoršuje sa

Funkčná analýza

- Urobiť analýzu agresívneho správania s cieľom zistiť prečo a kedy sa vyskytuje

- Miestnosť s jednocestným zrkadlom
- Situácie:
  1. **Voľná hra** (chlapček sa hrá s obľúbenými hračkami)
  2. **Pozornosť** (matka sa rozpráva s terapeutom, číta časopis)
  3. **Požiadavka/úloha** (chlapec musí vykonať úlohy)
  4. **Oblíbený predmet** (po určitej dobe prístupu na iPad je mu tento prístup odobraný)
- Zbieranie dát/údajov
- vyhodnotenie

	Interakcia bez požiadaviek	Úlohy/požiadavky	Obmedzený prístup k videu	Malá pozornosť dospelého
Agresia 1	1.5/min	3.6/min	6.5/min	3.0/min
Agresia 2	0.2/min	0.1/min	0.1/min	0.3/min
záchvaty	14%	34%	6%	15%

Hodnotenie FA

- Funkčné behaviorálne vyšetrenie ukázalo, že **funkcia pacientovho problémového správania bola**
  - (a) vyhnúť sa alebo uniknúť kladeným požiadavkám/úlohám
  - (b) získať pozornosť jeho matky, keď čítala časopis alebo sa rozprávala s terapeutom
  - (c) získať prístup k preferovaným objektom/aktivitám, ktoré sú zakázané.

TERAPIA

Tieto zistenia naznačujú, že chlapcovo správanie bude odpovedať na

- **Premackovu procedúru**, v ktorej prístup k obľúbenému videu bude závislý na splnení úloh/požiadaviek.
- **funkčný komunikačný tréning (FKT)** a nekontingentná (nepodmienená) pozornosť budú efektívne počas doby nízkej pozornosti zo strany dospelého.

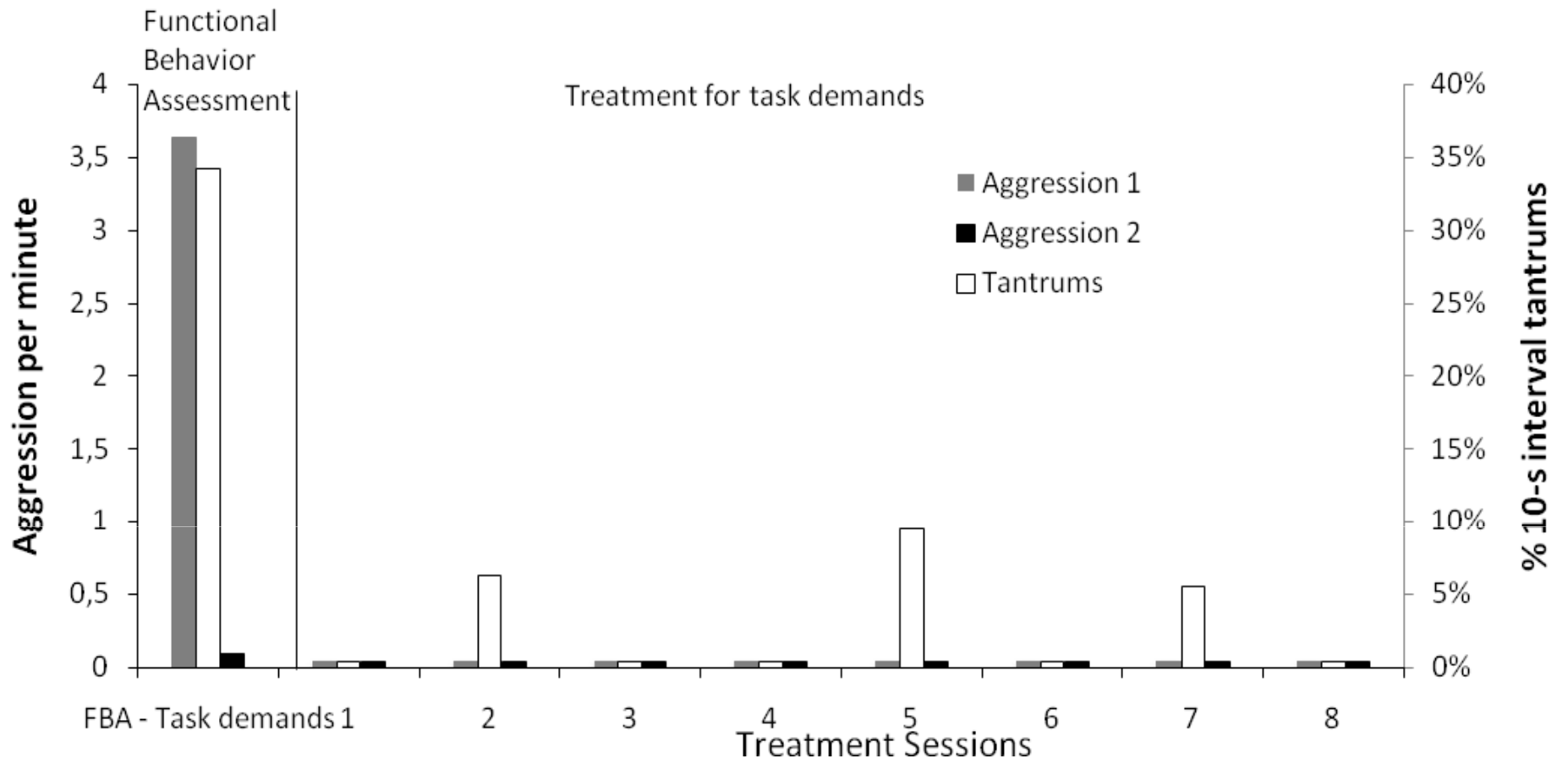

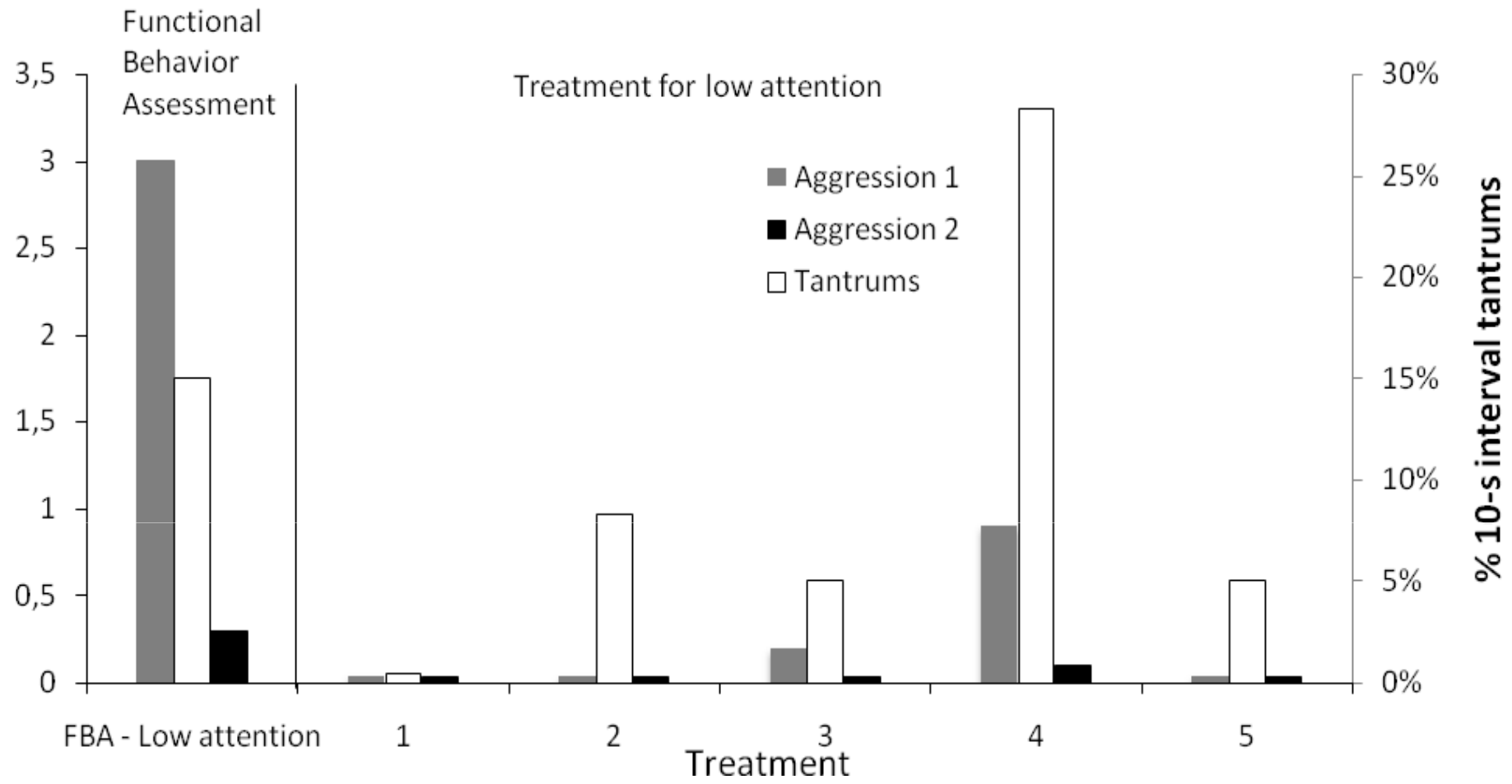
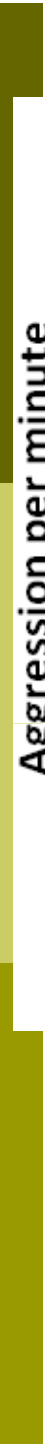
Liečba

- Premack-ova podmienenosť: Prístup k videu následne po vykonaní úlohy/požiadavky.
- (1) Chlapcovi sa poskytne možnosť výberu: vykonať úlohu/požiadavku a následne mať prístup k videu alebo nevykonať požiadavku a mať malú pozornosť dospelého. (zároveň zahŕňa funkčný komunikačný tréning v kontexte, v ktorom je vysoká motivácia komunikovať).
- (2) Vizuálny časovač bude nastavený na 3 až 4 minúty- čas, počas ktorého bude mať chlapec prístup k videu po splnení úlohy, alebo ako dlho musí čakať bez pozornosti dospelého pred ďalšími možnosťami výberu.
- (3) Keď zostane posledných 15 sekúnd na časovači, terapeut ukáže chlapcovi časovač, čím bude naznačovať, že čas s videom o chvíľu skončí.
- (4) Vyhasínanie- ak prejaví niektoré z problémových správání počas úloh alebo počas doby malej pozornosti, úlohy/malá pozornosť budú pokračovať (nebude žiadne posilnenie pre problémové správanie).
- (5) Entuziastická pochvala- ak si chlapec vyberie prácu.

- Posilnenie pozornosťou poskytnuté v stupňujúcom intervale
- terapeut sa hrá s chlapcom približne 2 minúty. Po dvoch minútach terapeut povie: "Ty sa teraz môžeš hrať ja musím urobiť nejakú prácu". Začne sa perióda s malou pozornosťou. Po nej terapeut ide k pacientovi, a predloží mu komunikačné karty o pozornosti hovoriac: "Chceš sa hrať alebo chceš objatie". Chlapec bude slovne promptovaný ukázať na komunikačnú kartu. Ak ukáže na kartu alebo si ju zoberie terapeut mu poskytne pozornosť na dobu 20 sekúnd.
- Ak sa chlapec nedotkne karty, terapeut mu poskytne nepodmienene pozornosť po dobu 10 sekúnd a potom sa naspäť vráti k čítaniu časopisu.
- Dĺžka intervalov sa bude postupne zvyšovať, aby sme urobili metódu tak praktickou ako je to možné.(90 sekúnd-5min)

Generalizácia liečebných cieľov

- Obmieňanie úloh/požiadaviek
- Obmieňanie posilnení/odmien
- Obmieňanie terapeutov
- Obmieňanie prostredia

ABA a Slovensko

- ❑ Zatiaľ jediná ABA terapeutka (Mgr. Zuzana Maštenová, Behaviorálne intervencie SK)
- ❑ Vzdelávanie- workshopy ABA (Slovenská asociácia logopédov- Mgr. Zuzana Maštenová)
- ❑ 2 kurzy ABA (z celkového počtu 6 kurzov, vedúce k medzinárodnej certifikácii BCBA) pod vedením prof. F.C. Mace, PhD z Floridy (Január 2014) (FYU LF UK+ Slovenská komora iných zdravotníckych pracovníkov)
- ❑ Agresia a autizmus- behaviorálna intervencia a skúmanie hladiny hormónov (projekt/štúdia na FYU LF UK)
- ❑ Ďalšie info na: vyskum.autizmus@gmail.com; www.vyskum-autizmu.webnode.sk

Ďakujeme
